

Erdélyi Ákos¹:

Mihez kezd a kriminálpszichológia a traumákkal, avagy hányféle a trauma a rendvédelemben?

Absztrakt

A trauma sokféle lehet, amely a legkülönbözőbb helyzetekből fakadhat, és amely nem kímél senkit. Vulnerabilitás szempontjából kiemelt figyelmet érdemelnek az első védvonalban dolgozók, így a rendvédelemben szolgálatot teljesítők is, hiszen számos intézkedés vagy nyomozati cselekmény végrehajtása során élhetnek meg súlyosan traumatizáló eseményeket, amelyre a pszichológiának reflektálnia kell. A kriminálpszichológia, a popperi meghatározással élve, a bűnnel, a bűncselekményekkel, az elkövetőkkel és a sértettekkel foglalkozó alkalmazott lélektani terület, amely jellemzően arra helyezi érdeklődésének fókuszát, hogy valaki miért válik elkövetővé vagy áldozattá, valamint, hogy milyen pszichológiai eljárások támogatják eredményesen a bűncselekmények felderítését. Emellett azonban a kriminálpszichológiának érdemes lenne arra is figyelmet fordítania, hogy a rendvédelemben részt vevők – függetlenül jogállásuktól, – milyen traumákkal néznek szembe. Ezek alapján a rendvédelemben legalább négy különböző irányból érkező és irányra ható traumáról beszélhetünk. Az egyik irány az elkövetőkre ható trauma, amely már a koragyermekkorai élményekből is fakadhat, nem beszélve a büntetés-végrehajtási intézetbe történő bekerüléskor jelentkező prizonizációs ártalmakról. A másik irány a sértettekre ható trauma: nemcsak az áldozattá válás lehet kifejezetten traumatikus (különösen a szexuális jellegű bűncselekmények esetében), de egyes esetekben a nyomozó hatóság áldozathibáztató attitűdje is komoly kockázatot rejt magában. A harmadik irány a rendvédelmi dolgozókat érő, akár vikariáló trauma, legyen az intézkedő járőr, szolgálatirányító parancsnok vagy az olyan bűnügyes állomány, akik az életvédelemmel, rendkívüli halálesetekkel, szexuális bűncselekményekkel és egyéb más kérdésekkel foglalkoznak. Negyedik pillérként, bizonyos esetekben pedig maga a rendszer is tud traumatikus lenni, amelynek következménye lehet többek között a burnout vagy a boreout.

¹ pszichológus, kriminológus, egyetemi tanársegéd, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti Magatartástudományi és Kriminálpszichológia Tanszék, doktorandusz, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola, erdelyi.akos@uni-nke.hu, <https://orcid.org/0000-0003-4530-123X>